

Влада на Република Македонија
Кабинет на министер без ресор Неждет Мустафа

М Е М О Р А Н Д У М

НАСЛОВ: Квартален извештај за период октомври – декември 2014 година од „Декадата за вклучување на Ромите“ и Стратегијата за Роми во Република Македонија.

ПОТПИС:

Министер без ресор Неждет Мустафа

_____, 2015

1. Осврт по материјалот:

Целта на овој материјал е да се информира Владата за спроведувањето на тековните проекти од „Декадата за вклучување на Ромите“ и Стратегијата за Роми во Република Македонија.

2. Разгледани можни решенија (за-против аргументи):

Информацијата содржи програми кои се реализирани во рамките на ресорните министерства надлежни за имплементирање на “Декадата за вклучување на Ромите“ и Стратегијата за Роми во Република Македонија.

3. Резултати од извршените консултации со ресорните министерства, другите органи на државната управа и организации:

4. Дали материјалот содржи елементи на државна помош:

ДА НЕ

Дали е донесена одлука на Комисијата за заштита на конкуренцијата за компатибилноста на државната помош: ДА НЕ

5. Изјава за усогласеност на прописот со законодавството на Европската Унија (во прилог)

Нема потреба

6. Усогласеност со преземените обврски од ратификуваните меѓународни договори):

Нема потреба

7. Решение кое се препорачува (со образложение):

Владата да го разгледа и усвои кварталниот извештај за период октомври – декември 2014 година од „Декадата за вклучување на Ромите“ и Стратегијата за Роми во Република Македонија

8. Фискални импликации на материјалите што се предлагаат:

Нема

9. Очекувани влијанија:

10. Оценка на Секретаријатот за законодавство по материјалот:

ДА НЕ

11. Клучни елементи за информирање на јавноста:

Во функција на доследно информирање, информацијата ќе придонесува за повисок степен на информираност во однос на реализирани програми поврзани со Декадата на Ромите.

Вовед

Согласно нацрт – Записникот од Триесет и деветата седница на Владата на Република Македонија одржана на 17.01.2012 година - точка 74, а кој се однесува за нејзино редовно информирање за степенот на реализација на активностите од „Стратегијата за Ромите во Република Македонија, и „Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015”, доставуваме сумарна информација во која се презентирани активностите кои се реализирани во период октомври – декември 2014 година.

Во насока на спроведување на заклучокот Кабинетот на министерот без ресор Неждет Мустафа, достави барање за квартален извештај од ресорните министерства и доби извештај од Министерството за образование и наука, Министерството за транспорт и врски, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство, Агенцијата за вработување на Република Македонија и Министерството за култура,

органи кои се надлежни за имплементација на „Декадата за вклучување на Ромите 2005 - 2015“ и Стратегијата за Роми во Република Македонија и кои согласно заклучокот на Владата на Република Македонија од 17.01.2012 година имаат обврска за редовно доставување на извештај за квартален период.

Министерство за транспорт и врски

Во Буџетот на Република Македонија за 2015 година (“Службен весник на Република Македонија“ број 155/2014), во Раздел 130.01–Министерство за транспорт и врски, Програма 1–Администрација, Потпрограма 11–Поддршка на имплементација на Декадата и Стратегијата за Ромите, ставка 488–Капитални дотации до ЕЛС, утврдени се средства во висина од **10.000.000,00** денари.

Средствата се планира да се искористат за реализација на проекти од комуналната инфраструктура за места населени претежно со Роми.

I. Проект опожарени куќи во Топанско поле, општина Бутел

Планираните средства од Буџетот на Република Македонија за 2014 година за Проектот опожарени куќи во Топанско поле, општина Бутел, се реализирани за реконструкција на седумнаесетте опожарени станбени единици во Топанско поле.

II. Проект за домување на социјално ранливи групи - Ф/П 1674

Согласно Проект за домување на социјално ранливи групи Ф/П 1674, во овој извештаен период октомври – декември 2014 година, во тек е изградба на три станбени згради со социјални станови во градовите Прилеп-Точила 2 со 76 социјални станови, во Демир Хисар со 25 станови и во Ресен со 18 социјални станови.

Исто така од страна на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен и деловен простор од значење за Републиката, Скопје во тек се јавни набавки за избор на изведувачи за изградба на две станбени згради со социјални станови во градовите Гостивар со 70 стана и Македонски Брод со 10 стана.

За понатамошните распределби на изградените социјални станови, бројот на распределени станови на Ромската заедница ќе зависи од бројот на пријавени апликанти.

Просечната цена на чинење, за изградба изнесува 575 евра по м2 плус ДДВ.

Во извештајниот период се имплементира Проектот **“Водоснабдување и одведување на отпадни води“**, финансиран со заем во износ од 50.000.000,00 Евра од Европската Инвестициона Банка, за кој е планирана реализација на потпроекти од областа на водоснабдување и одведување на отпадни води во сите општини во Република Македонија.

Дел од средствата кои останаа не реализирани од вкупно распределените 100.000,00 Евра со одлука на Владата на Република Македонија, за општината Шуто Оризари за потпроект: “Изградба на фекална канализација Ф 400 мм по улица Пелагонија и улица Брсјачка Буна” од РШ 3 до РШ 13 во населено место Шуто Оризари”, кој потпроект во 2013 година дел беше реализиран. Во овој извештаен период во тек е реализација, односно во тек е продолжение на изградбата на уште еден дел од потпроект: “Изградба на фекална канализација Ф 400 мм по улица Пелагонија и улица Брсјачка Буна” од РШ 13 до РШ 19 во населено место Шуто Оризари, општина Шуто Оризари.

Согласно политиките на Владата на Република Македонија, во тек се активности во врска со почнување на проект за изградба на 100 куќи за индивидуално домување за социјално ранливи категории, односно Владата на Република Македонија им препорача на сите општини да достават локации за таа намена до Министерството за транспорт и врски и Акционерското друштво за стопанисување со станбен и деловен простор од значење за Републиката, кое ќе биде надлежно за изградба на овие објекти.

Во врска со прашањето на локации на домување, односно изградба на објекти за домување во општина Шуто Оризари, во тек е изготвување на планска документација, Детален урбанистички план, кој треба да биде изработен во најкраток можен рок од страна на Агенцијата за планирање на просторот во Република Македонија.

Министерство за труд и социјална политика

Подобрување на имплементацијата на Декадата и Стратегијата на Ромите во Република Македонија

Вклучување на деца Роми во јавните предучилишни установи во Македонија

Во учебната 2014/2015 година проектот тековно се имплементира во 18 детски градинки во Република Македонија.

Подготвен е план за имплементација и мониторинг на проектот за учебните 2014/2015 и 2015/2016 година.

Во насока на подобрување на реализација на проектот во октомври се одржа консултативно – информативен состанок со невладините организации, партнери во проектот и негувателките Ромки, ангажирани во детските градинки.

Ромски Информативни Центри

РИЦ- Куманово одржа Работилница – на тема Ромски Информативни Центри и Ромската младина како двигател на промени – на ден 18-19 октомври 2014 година со средношколци и студенти Роми. На работилницата учесниците се запознаа со значењето и улогата на РИЦ за Ромската заедница, презентација на моменталниот начин на работа на РИЦ, начин и методи за пристап до клиенти.

На 20.10.2014 година РИЦ Куманово во соработка со Центарот за социјална работа Куманово, организираше работилница со Ромски ученици во ООУ ”Христијан Карпош” на тема – Деца на улица.

Во текот на декември 2014 година, вработените во РИЦ-овите континуирано и интензивно работеа на активности за потребите на Спроведување на акцијата за идентификација на лицата коишто не се евидентирани во матичните книги.

На 11-12 септември одржана е дводневна работилница за подготовка на Оперативен план за спроведување на мерките и активностите од АП – подготвен е и Оперативен план. (учесници – НВО, РИЦи и претставници од ресорните министерства и институции, членови на работната група).

РИЦи во текот на декември учествуваа на две работилници одржани во Скопје. На првата работилница се разгледуваа тековните активности и проблеми на лицата без документи, додека на втората се разгледуваа информациите и можностите за подобрување на правата на децата Роми.

РИЦ во Тетово организираше промоција на проектот – Зајакнување на правата на социјално загрозените групи во Западен Балкан (со фокус на Македонија) со поддршка на Германско друштво за интернационална соработка (ГИЗ).

Во рамките на соработката со УНДП за иновативните иницијативи за унапредување на работата и ефикасноста на Ромските информативни центри реализирани се 4 тематски модули за 20 учесници од Скопје - Топана и Куманово наменети за млади лица за градење на капацитет за комуникација со ромската заедница. Целта на обуките беше да се обучат млади волонтери кои што ќе бидат контакт лица во РИЦи за ромската заедница и јавноста во споделувањето на информации поврзани со младите. Подготвен е информативен портал со основни информации и документи коишто им се достапни на НВОи и институциите.

РОМЕД Програма

Програмата РОМЕД е концепт на медијаторство поддржана од Советот на Европа и Европската комисија, којашто се спроведува во 6 општини: Тетово, Гостивар, Прилеп, Битола, Штип и Веница. Во 2015 година, се планира преку програмата да бидат вклучени нови 4 општини: Берово, Кочани, Дебар и Кичево. Во изминатиот период програмата се фокусираше на лобирање и застапување на ромската заедница, преку средби кои се одржуваа на локално ниво, обуки, како и работилници на национално ниво, за претставниците од локалните самоуправи и невладините организации.

Имплементација на 3 иновативни проекти

Со УНДП се имплементираат 3 иновативни проекти за креирање на иновативни решенија за подобро вклучување на Ромите во општеството.

Избрани се 3 пилот општини во кои функционираат РИЦи, Прилеп, Топанско поле (ЧАИР) и Куманово. Во РИЦ Прилеп се спроведе првата иницијатива, да се провери дали модулот на мобилен РИЦ ќе го олесни пристапот на Ромите до услугите. Втората иницијатива се спроведе во 3 ромски НВО во Скопје вклучувајќи го и РИЦ Топанско поле кои ќе треба да го развијат новиот модел на функционирање на РИЦ во иднина и третата иницијатива се одвива во РИЦ Куманово каде што млади Роми средношколци се обучени како да пристапат до потребните информации и истите да ги споделат со ромската заедница.

Национално координативно тело за имплементација на Стратегијата за Роми во Република Македонија и Декадата за вклучување на Ромите 2005 – 2015

На 15 октомври 2014 година, одржан е состанок на Националното координативно тело. На состанокот генерално се информираше за реализираните активности за изминатиот период заклучно со декември 2014 година од страна на ресорните министерства и институции во рамки на Стратегијата за Роми во Република Македонија и Националните акциони планови од Декадата за вклучување на Ромите 2005 – 2015.

Спроведување на акција за идентификација на лицата кои што не се евидентирани во матичните книги

На 7-ми октомври 2014 година се одржа работна средба со членовите на работната група задолжена за решавање на проблемот на лицата неевидентирани во

матичната книга на родени. На состанокот беа дискутирани тековните проблеми по однос на решавањето на предметите и можности за нивно решавање.

Во текот на декември 2014 подготвена е и доставена до Влада Информација за статусот на реализација на заклучоците за лицата без документи за период јуни – декември 2014 година, произлезени од Акцискиот план за надминување на проблемот со евиденција на лица во матична книга на родени.

Други активности

На 13-ти ноември 2014 година, во Влада на Република Македонија беше одржана шестата работна средба за Инклузија на Роми и Роми бегалци. На средбата беа презентирани и дискутирани релевантни важни теми поврзани со актуелните проблеми со кои се соочува ромската заедница во Македонија. Од страна на институциите се презентираа мерки и активности за социјално ранливите категории, со посебен осврт на : ИПА компонентите и политики на ЕУ за Ромите, визната либерализација – неодамнешните измени во Германското законодавство и импликациите на Ромите во Македонија, информирање околу иднината на Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015 и презентирање на резултати од акцијата и досегашниот придонес за регистрирање на идентификуваните лица во матичните книги на родени.

Министерство за образование и наука

Во месец октомври 2014 година во рамките на проектот “Стипендирање, менторство и туторство за средношколци Роми”, се подготвуваше документацијата за завршување на проектот “Стипендирање, менторство и туторство за средношколци Роми”, кој се реализираше на 31.08.2014 година.

Во месец ноември 2014 година тимот на проектот правеше подготовки а конкурсот за новата учебна година и подготовка на правилници за процедурата и начинот на избор на стипендисти, ментори/тутори. Од страна на проектниот тим беа подготвени:

- Процедура за избор на ученици Роми стипендисти на проектот “Стипендирање, менторство и туторство за средношколци Роми”;
- Процедура за селекција на ментори/тутори од јавните и приватните средни училишта во Република Македонија за средношколци Роми стипендисти на проектот.

Во декември 2014 година тимот на проектот реализираше исплата на трета рата за стипендија за средношколците Роми за учебната 2014/15 година. Дополнително во овој месец беа објавени Конкурсот за доделување на стипендии за средношколци Роми и Конкурсот за избор на ментори/тутори, за учебната 2014/15 година.

Агенција за вработување на Република Македонија

Согласно Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност (пречистен текст) Сл.Весник на Р.М бр. 153 од 06.12.2012 година, Агенцијата за вработување на РМ води евиденција на невработените лица и евиденција на други лица кои бараат работа, според Единствениот матичен број на граѓанинот. Имено невработено лице, согласно горенаведениот Закон е лице пријавено во Агенцијата кое е

невработено и **активно бара работа**, способно е да работи и е подготвено да прифати секако соодветно или погодно вработување што ќе го понуди АВРМ. Воедно невработеното лице е должно лично да се јавува во Агенцијата на секој 30 дена и да докаже дека **активно барало работа** во последниот месец, а друго лице кое бара работа на секој 6 месеци. Во Агенцијата за вработување на Република Македонија беа евидентирани **6997** невработени лица Роми кои активно бараат работа, од кои **2369** жени (состојба до 31.12.2014 година). Квалификационата структура на голем дел од овие лица е неповолна во однос на потребите и барањата на работодавачите, што реално ги намалува нивните можности за вработување, додека нискиот степен на образование на голем дел од лицата го отежнува и нивното вклучување во некои од програмите и активните мерки за вработување и успешно снаоѓање на пазарот на трудот.

ПРЕГЛЕД
на евидентирани невработени лица Роми според степен на образование
(состојба 31.12.2014 година)

	Степен на образование							ВКУПНО
	Без образование и со основно образование	Непотполно средно образование	Завршено средно образование	Више образование	Високо образование	Магистри на науки	Доктори на науки	
Се	6234	346	392	3	22	-	-	6997
Жени	2160	55	143	0	11	-	-	2369

*Евидентирани невработени лица Роми според степен на образование (состојба 31.12.2014 год.)

Агенцијата за вработување според своите програмски задачи, своите активности ги насочува кон успешна подготовка за вработување на невработени лица, нивно вклучување во активни мерки за вработување и посредување при вработувањето.

Активни мерки за вработување

Агенцијата за вработување ги спроведува активните програми/мерки за вработување од Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување за 2014 година. Тие се спроведуваат согласно утврдената временска динамика и во нив се вклучени работодавачи и невработени лица Роми, покрај останатите лица од евиденцијата на невработени лица на Агенцијата за вработување на Република Македонија.

Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување за 2013 година ги содржи следните програми и мерки за вработување:

1. ПРОГРАМА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ
2. ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ПРАВНИ СУБЈЕКТИ (МИКРО И МАЛИ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ЗАНАЕТЧИИ) ЗА ОТВОРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА
3. СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ВРАБОТУВАЊЕ
 - 3.1 Субвенционирање на вработување
 - 3.2 Субвенционирање на вработување на деца без родители
 - 3.3 Субвенционирање на вработување на инвалидни лица
 - 3.4 Субвенционирање на вработување на млади лица до 29 години – Прва шанса

4. ПИЛОТ ПРОГРАМА ЗА СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ПЛОДОУЖИВАТЕЛИ НА ДРЖАВНО ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ
5. ПРОГРАМА ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ
 - 5.1 Обука кај познат работодавач
 - 5.2 Обука кај познат работодавач со субвенционирано вработување
 - 5.3.А. Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот
 - 5.3.Б. Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот од сообраќајната струка
 - 5.4 Обука за напредни ИТ вештини
 - 5.5 Практична работа (ПРАКТИКАНСТВО)
 - 5.6 Едукација за започнување на бизнис
 - 5.7 Мотивациони обуки
6. АНКЕТА ЗА СЛОБОДНИ РАБОТНИ МЕСТА
7. ПРОГРАМА ОПШТИНСКО-КОРИСНА РАБОТА
8. ПИЛОТ ПРОГРАМА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА РОМСКАТА ЕТНИЧКА ЗАЕДНИЦА
9. ПИЛОТ ПРОГРАМА – ИНКУБАТОР НА ЗАНАЕТЧИИ

Право на учество во програмите и мерките за вработување од Оперативниот план за 2014 година имаат сите регистрирани лица во АВРМ кои се евидентирани како активни баратели на работа, при што приоритет имаат соодветните целни групи дефинирани во одделните програми и мерки.

Во Оперативниот план за активните програми и мерки на вработување за 2014 година, воведена е посебна Пилот Програма за вработување на припадниците на Ромската етничка заедница чија цел е намалување на невработеноста кај Ромската етничка заедница преку менторска поддршка во процесот на подготовка, вклучување и одржливост во активните мерки за вработување. Со оваа пилот програма се очекува зголемување на опфатот на корисници од Ромската етничка заедница во однос на вкупниот број корисници во Програмите и мерките за вработување.

Право на учество во пилот програмата за вработување на припадниците на Ромската етничка заедница имаат сите невработени Роми од евиденцијата на активни баратели на работа од АВРМ од 4-те пилот општини: Шуто Оризари, Тетово, Куманово и Прилеп. За учесниците во оваа Пилот програма во зависност од програмата / мерката за вработување во која ќе бидат вклучени, ќе важат сите права и обврски предвидени под соодветна програма / мерка во рамките на Оперативниот план за 2014 и оперативните упатства.

Ангажирани се 4 тренери и 2 ментори, кои се во постојана координација со АВРМ (ЦВ), ЦСР и РИЦ. Тренерите – одговорни за прибирање на информации, анимирање, мотивирање и насочување на заинтересираните лица, согласно квалификациите и вештини кон одговорните лица од АВРМ, ЦСР, РИЦ, развој на партнерства. Менторите – обезбедуваат совет, консултации и следење на кандидатите со цел нивно успешно завршување на процесот на аплицирање до конечно вработување како и поддршка после вработувањето или регистрирањето бизнис.

Во периодот за 2014 година во четирите пилот општини тренерите оствариле средба со 777 Роми, од кои 302 се заинтересирале за понатамошно запознавање со програмите за вработување.

Менторите направиле анализа на професионалните вештини и образовното ниво на сите 302 кандидати, и од нив 124 превзеле одредена акција во насока на подобрување на социо-економската положба и квалитетот на живот;

- 43 успешно влегле во некоја од активните мерки за вработување (12 во обука за занимања кои се дефицитарни на пазарот на трудот, 9 во

самовработување/формализација/4 во обука за Д- возачка, 2 во субвенционирано вработување и 16 во Програмите за општинско-корисна работа.

Програма за самовработување

Програмата се реализира преку обука на заинтересирани невработени лица за осознавање на претприемништвото, изготвување на одржливи бизнис планови, помош при регистрација на сопствен бизнис и финансиска поддршка за започнување на бизнисот и/или финансиска поддршка за постојни бизниси на евидентирани невработени лица кои имаат искуство во вршење на дејноста.

За реализација на секое самовработување се предвидува поддршка со неповратни средства во висина на 203.155,00 денари, од кои 185.000,00 денари во вид на директна поддршка за набавка на опрема и/или репроматеријали, додека останатите 18.155,00 денари служат за поддршка во вид на основна обука за претприемништво и водење бизнис во времетраење од најмалку 30 часа, ваучер систем за изработка на бизнис план и поддршка при регистрирање на бизнисите.

За лицата за коишто во процесот на аплицирање ќе се утврди дека преку оваа програма ќе формализираат постојан бизнис, ќе се организира 30 часовна обука за унапредување на претприемничките и менаџерски вештини. За оваа група учесници преку програмата исто така ќе биде обезбедена поддршка во форма на ваучер за изготвување на бизнис план и помош при регистрација на сопствениот бизнис (18.155 денари) и 185.000,00 денари во вид на директна поддршка за набавка на опрема и/или материјали.

Во рамките на реализација на оваа програма во 2014 година, потпишани се Договори со 18 лица Роми.

Субвенционирање на вработување

За поддршка за вработување на невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ кои потешко се вклучуваат на пазарот на труд како што се:

- Лица на возраст од 50–59 години
- Млади лица до 29 години
- Долгорочно евидентирани невработени лица (5 години и повеќе)

се предвидува субвенционирање на вработување преку финансиска поддршка за секое вработено лице за бруто плата во износ од 13.000,00 денари месечно за период од 6 месеци, со обврска на работодавачот овие лица да ги задржи на работа најмалку уште 12 месеци (вкупно 18 месеци) или на негово место да вработи друго невработено лице од евиденцијата на невработени лица на АВРМ, при што приоритет ќе имаат лицата од истата целна група. Во спротивно, работодавачот има обврска да ги врати добиените финансиските средства.

Престанокот на работниот однос на субвенционираното лице не може да биде по основа на деловни причини (технолошки вишок).

Износот на финансиската поддршка на ранливите групи изнесува 17.000,00 денари од кои 3.000,00 денари по лице месечно на работодавачот, како партиципација на трошоците за прилагодување на лицето во работниот процес.

Во рамките на реализација на оваа програма во 2014 година, аплицирале вкупно **87 лица Роми**, а склучени се Договори со **11 лица Роми**.

Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот

Обуките ќе бидат насочени кон занимања кои се побарувани на пазарот на трудот, дефинирани согласно постапка која предвидува поширока промоција и детектирање на потребите од квалификувана работна сила на локално ниво, како и податоците добиени врз основа на Анализата на потреби од вештини подготвена од Агенцијата за вработување, анализи за побаруваните занимања спроведени на локално ниво, истражувања на организацијата на работодавачи, стопанските комори и информации од центрите за вработување и локалната самоуправа. Обуките ќе се спроведуваат од страна на образовни установи и институции за образование на возрастни и тоа:

- по претходно известување за искажан интерес од страна на образовни институции, дадено мислење од страна на ЦСОО и верификување на програмата од страна на МОН или

- по претходно објавен јавен оглас за институции/установи за образование на возрастни од страна на ЦОВ и верификување на посебната програма за образование на возрастни од страна на ЦОВ.

Обуките ќе се реализираат доколку се обезбеди доволен број на заинтересирани кандидати.

На лицата кои ќе бидат вклучени во обуката, за деновите на обука ќе им се обезбеди надомест за покривање на трошоците за храна и превоз во висина од 6.200,00 ден месечно по лице (со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување).

Обуката ќе се реализира во период од 3 месеци во установи и/или институции. По завршување на обуката, кандидатите ќе изведуваат практична работа во реални услови кај работодавачи во времетраење од 1 месец.

По завршената обука и положен испит, невработеното лице ќе се стекне со соодветен документ за реализирана обука, кој ќе биде внесен во индивидуалното досие на евидентираното навработено лице.

Во рамките на реализација на оваа програма, во 2014 година, аплицирале вкупно **61 Ром**, потпишани се Договори за следење на обуките со 25 лица, а обуките ги завршиле 17 лица Роми.

Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот од сообраќајната струка

Обуките ќе бидат насочени кон занимања кои се побарувани на пазарот на трудот во сообраќајната струка т.е. ќе бидат насочени кон задоволување на потребите од возачи со положен возачки испит за категорија “Д” кај работодавачи пријавени на јавен оглас. Обуките ќе се спроведат од страна на селектирани лиценцирани автошколи, а по завршувањето на обуката (теоретски и практичен дел), успешните кандидати ќе полагаат за возачки испит за категорија “Д” во испитни центри лиценцирани за организирање и спроведување на возачки испит за оваа категорија.

Критериумите за учество на невработени лица во обуката се следни:

- Лицата заинтересирани за учество во обуката да се дел од евиденцијата на активни баратели на работа во АВРМ
- Лицата да имаат претходно добиена (минимум 2 години) важечка дозвола за категорија “Ц”.

Обуката ќе трае максимум еден месец. На лицата кои ќе бидат вклучени во обуката, за деновите на обука ќе им се обезбеди надомест за покривање на трошоците за храна и превоз во висина од 6.200,00 ден. Месечно по лице (со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување).

По завршената обука и положен испит, невработеното лице ќе се стекне со потврда за издавање на возачка дозвола за категорија “Д”, податок кој ќе биде внесен во индивидуалното досие на евидентираното невработено лице.

Во рамките на реализација на оваа програма, во 2014 година аплицирале вкупно 14 лица Роми, а нема потпишани Договори.

Обука кај познат работодавач

Со обуката ќе се опфатат невработени лица евидентирани како активни баратели на работа во АВРМ. Приоритет ќе имаат лицата со основно или средно образование, при што работодавачот не може да врши повеќе од една подготовка за вработување за исто лице.

Подготовката за вработување трае до 3 месеци, согласно доставениот план за обука, со обврска работодавачот да вработи најмалку 50% од вклучените лица во обуката, да не го намали бројот на вкупно вработените лица со полно работно време во рок од 6 месеци, и да доставува до АВРМ месечни листи за евиденција на редовност. Висината на паричните средства за невработеното лице вклучено во подготовката изнесува 5.700,00 денари месечно, со вклучено осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување. Работодавачот ќе биде обврзан да достави план/програма за обука според претходно подготвен образец.

На работодавачот, за време на обуката му се исплаќаат средства за менторство и материјални трошоци кои месечно се во износ од:

- 4.000,00 денари за ангажирање од 1 до 3 лица;
- 7.400,00 денари за ангажирање од 4 до 6 лица;
- 13.600,00 денари за ангажирање од 7 до 10 лица;
- 18.000,00 денари за ангажирање од 11 до 15 лица;
- 21.600,00 денари за ангажирање од 16 до 20 лица;
- 25.000,00 денари за ангажирање над 20 лица.

Доколку еден работодавач организира повеќе обука, средствата за менторство ќе се исплаќаат врз основа на вкупниот број лица вклучени во обуките.

Во рамките на реализација на оваа програма, во 2014 година, потпишани се Договори со **10 лица Роми**.

Обука кај познат работодавач со субвенционирано вработување

Со оваа мерка ќе се опфатат невработени лица евидентирани како активни баратели на работа во АВРМ. Приоритет ќе имаат следниве категории на невработени лица:

- Лица на возраст од 50 – 59 години;
- Млади лица до 29 години со завршено основно или средно образование;
- Долгорочно евидентирани невработени лица.

Работодавачот заинтересиран да учествува во оваа мерка, не смее да го намали бројот на вработени на неопределено време 6 месеци пред објавувањето на јавниот оглас се до склучување на договорот за субвенција.

Подготовката за вработување трае до 3 месеци, со обврска работодавачот да вработи со полно работно време најмалку 50% од вклучените лица во обуката. Работодавачот ќе биде обврзан да достави план/програма за обука според претходно подготвен образец.

Висината на паричните средства за невработеното лице, односно работникот вклучен во подготовката за време на обуката изнесува 5.700,00 денари месечно, со вклучено осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување.

Практична работа (Практиканство)

Со оваа мерка се планира да бидат опфатени млади невработени лица до 29 годишна возраст, а приоритет ќе имаат лицата со завршено средно или високо образование, преку нивно вклучување во мерки за практична работа за период од три месеци. За спроведување на оваа мерка, ќе се исплаќаат по 6.200,00 денари за лице месечно, со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување. Мерката не вклучува работодавачи од државни, јавни институции, единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје, невладини организации и здруженија на граѓани. Право на учество имаат работодавачи кои имаат вработено најмалку едно лице.

Во рамките на реализација на оваа програма во 2014 година, се пријавиле вкупно **12 лица Роми**, а сеуште нема склучени договори.

Општинско – корисна работа

Цел на оваа програма е да се обезбеди социјална вклученост на лицата кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот заради стекнување на одредени вештини и нивно постепено вклучување на пазар на труд. Воедно, програмата ќе придонесе да се зголеми понудата на социјални услуги согласно потребите на населението.

Програмата ќе се реализира преку работно ангажирање на евидентирани невработени лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот со скратено работно време во период од 6 месеци за обезбедување на услуги согласно потребите на граѓаните од локалната заедница, а со што ќе се овозможи нивно интегрирање во средината.

Во рамките на реализација на оваа програма во 2014 година, се пријавиле вкупно **29 лица Роми**, а Договори се потпишани со 16 лица Роми.

Мотивациони обуки

Целта на мерката е зголемување на довербата, мотивацијата и поттикот за вработување на долгорочно евидентирани невработени лица преку обука и советување за начините на барање на работа и мотивација за користење на услугите на АВРМ. Обуките ќе се реализираат од страна на вработени лица од ЦВ при АВРМ.

Во рамките на реализација на оваа програма во 2014 година, опфатени се 352 лица Роми.

Во рамки на активностите од АВРМ за поддршка на активно барање на работа и професионална ориентација биле вклучени вкупно 99 Роми од кои 17 биле жени.

Во рамки на активностите на УСАИД проектот “Младинска мрежа за стекнување вештини за вработување – мрежа ЈЕС” реализирани се обуки за “Подготовка за вработување и за работа” и “Учење преку работа” за млади лица до 29 години со кои се опфатени 11 лица Роми, од кои 4 се жени.

Во однос на Програмата за самовработување со кредитирање, во 2014 година се пријавиле вкупно **33 лица Роми**, а од нив 12 се одобрени од страна на Управниот одбор и сите 12 лица склучиле Договори.

Во однос на Програмата за самовработување со кредитирање на млади лица до 29 години, во 2014 година се пријавиле вкупно **19 лица Роми**, од нив 9 се одобрени од страна на Управниот одбор и сите 9 лица склучиле Договори.

Целните групи се родово чувствителни што значи дека на целните групи не им се одзема правото за учество во различните видови на програми опфатени со Оперативниот план, имајќи ги во предвид условите и критериумите предвидени за истите.

Покрај активните мерки за вработување, во центрите за вработување како дел од нивната редовна функција на невработените лица Роми им се овозможуваа и други видови услуги како што се посредување при вработување, услугите во работните клубови (информирање, советување, разни видови обука) и др. Целите на активностите во работните клубови во центрите за вработување беа да се поттикнува иницијативата и да се зајакнуваат капацитетите на лицата кои бараат вработување, за успешно претставување на пазарот на трудот, активно барање работа и вработување.

Во центрите за вработување се одвива постојана соработка со работодавачите за да се информираат за состојбите на пазарот на трудот, законските прописи, за можностите, условите, предностите и поволностите при вработувањето на невработени лица. Работодавачите добиваа и услуги како што се помош во организирање на обука, преквалификација или доквалификација на невработените лица за потребите на работодавачите, обезбедување на квалификувана работна сила, посредување при вработување и други.

Во центрите за вработување од градовите во кои се формирани Ромски информативни центри, Агенцијата за вработување има одговорни лица кои редовно соработуваат со нив, во врска со услугите што ги даваат центрите за вработување.

Активностите на Агенцијата за вработување на Република Македонија што ќе бидат реализирани во наредниот период, во рамките на реализацијата на Акционите и Оперативните планови за Декадата за вклучување на Ромите (2005 - 2015) година како и за Стратегијата за Роми во Р. Македонија, постојано ќе се усогласуваат со потребите и приоритетите на оваа целна група.

Министерство за здравство

Министерството за здравство продолжи со имплементација на Проектот за ромски здравствени медијатори (РЗМ). Во периодот октомври – декември 2014 година, медијаторите ги спроведоа следните активности:

- **Во делот на здравствената заштита РЗМ:**
 - асистирале во остварувањето на правото на матичен лекар/гинеколог/стоматолог на 185 лица
 - извршиле едукативни советувања на 823 лица за пристап до здравствените услуги
 - извршиле едукативни советувања за здрави животни стилови во 144 семејства
 - откриени се 356 невакцинирани или нередовно вакцинирани деца и упатени во соодветните служби
 - асистирале во остварување на правото на здравствено осигурување на 633 лица.

- **Во делот на социјалната заштита РЗМ:**
 - асистирале во остварување на правото на социјална парична помош на 87 лица.

- **Во делот на административна помош РЗМ:**
 - асистирале во обезбедување на лична документација на 148 лица.